

NOTAT

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturplanlægning og skov
J.nr. NST-4101-00726
Ref. Lar/pem
Den 4. december 2014

Implementering af habitatdirektivet i relation til beskyttede naturtyper i Sverige, Tyskland og Nederlandene

Folketingets Miljøudvalg har med spørgsmål 630 (alm. del, 2014-15) ønsket oplysninger om 3 nabolandes regler om beskyttede naturtyper og deres betydning i relation til habitatdirektivet, samt hvordan der straffes for overtrædelser i forhold til disse områder.

Naturstyrelsen har kontaktet myndighederne i de 3 lande og indhentet oplysninger om reglerne for de beskyttede naturtyper i Natura 2000-områder. Oplysningerne er sammenfattet nedenfor.

Tyskland

Definition af beskyttede naturtyper

De enkelte Bundesländer har fuld kompetence på området for naturbeskyttelse, om end der gælder visse føderale regler i forhold til Natura 2000-områder som beskrevet nedenfor. Naturstyrelsen har derfor indhentet oplysninger om beskyttelsen i Schleswig-Holstein, der er den del af Tyskland, der geografisk minder mest om Danmark.

I Schleswig-Holstein blev der i 1973 indført en lovfæstet beskyttelse af en række naturtyper ("gesetzlicher Biotopschutz"), som siden er blevet udvidet gennem årene. I alt 31 naturtyper er generelt beskyttede, dvs. naturtilstanden ikke må ændres. Det gælder både moser, heder, klitter, overdrev, strandenge, enge, vandhuller, kildevæld, visse skovtyper samt marine naturtyper som ålegræsenge, rev og vadeflader. For de førstnævnte naturtyper på land er størrelsesgrænsen typisk 100 m², for skovnaturtyperne typisk 1.000 m² og for de marine naturtyper typisk 10.000 m².

Reglerne om beskyttede naturtyper i Schleswig-Holstein blev indført før og uafhængigt af habitatdirektivet. De beskyttede naturtyper indgår dog som afgørende elementer i beskyttelsen af arter og naturtyper omfattet af habitatdirektivet, både indenfor og udenfor Natura 2000-områder.

Bundes-naturbeskyttelsesreglerne stiller på grundlag af habitatdirektivets artikel 6 krav om at undgå forringelser eller betydelige forstyrrelser af arter og naturtyper i Natura 2000-områder (Bundesnaturgesetz § 33), og krav om konsekvensvurdering i forbindelse med planer og projekter, der kan påvirke Natura 2000-områder (Bundesnaturgesetz § 34). Reglerne gælder også for planer og projekter, som kan påvirke ind i Natura 2000-områderne.

Hvordan straffer man overtrædelser?

Overtrædelse af reglerne om beskyttede naturtyper kan straffes med bøde samt – hvis nødvendigt, krav om genopretning af evt. skade på naturen.

Schleswig-Holstein oplyser, at der har været flere sager, som har omhandlet overtrædelser i forhold til Natura 2000-områder, f.eks. hvor der har været overtrædelse af forbuddet mod at undgå forringelser.

Sverige

Definition af beskyttede naturtyper

Sverige har en generel beskyttelse af naturtyper (biotopskydd), som følger af den svenske natur- og miljøbeskyttelseslov (miljøbalkens kapitel 7). Ifølge bestemmelserne må naturtilstanden ikke ændres. Miljøbalken er nylig revideret, så der sker en mere differentieret administration af dispensationer. Bl.a. administreres reglerne mere restriktivt i områder med fragmenteret natur, som f.eks. Skåne har meget af.

Beskyttelsen omfatter:

Alléer (> 5 træer i hver side), piletræer i markskel eller på diger (min. 5 træer med højst 100 m mellemrum, dog 3 træer, hvis de står ovenpå et jorddige), stendiger, stenhøje (samlinger af marksten), kilder i landbrugsland med omgivende vådområder (op til 10.000 m²), vand- og vådområder på jordbrugsarealer (op til 10.000 m², som er permanent våde eller fugtige – eks. kær, moser, småsøer, åbne vandløb), ”markholme” (op til 5.000 m² områder af natur- eller kulturmark, herunder også solitärtræer eller store klippeblokke).

En stor del af naturtyper over de nævnte størrelsesgrænser vil være omfattet af den generelle strandbeskyttelse (100-300 m beskyttelseslinje – gælder også søbredder) eller konkret områdebeskyttelse. For skovbevoksede naturtyper gælder, at ændringer på arealer over 1 ha skal anmeldes til myndighederne, som skal tage stilling til, om der er særlige hensyn, der taler imod driftsændring eller andre aktiviteter.

Den regionale länsstyrelse og kommunerne og i skovene Skogsstyrelsen kan med miljøbalken og skogsvårdslagen udpege beskyttede områder udover, hvad der er fastlagt som generelle, nationale beskyttelsesregler. Det drejer sig f.eks. om enge og overdrev, naturlige vådområder, levesteder for særligt truede arter og 6 marine naturtyper, herunder undersøiske rev.

Som eksempel på, hvad länsstyrelserne har udpeget af supplerende, beskyttet natur kan oplyses, at Skåne Län, som er den del af Sverige, som geografisk minder mest om Danmark, har udpeget 4 større områder med naturtypen rigkær.

Den generelle biotopbeskyttelse er en national beskyttelse, som i samspil med de øvrige naturbeskyttelsesregler bidrager afgørende til at sikre en beskyttelse af de arter og naturtyper, som Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte.

Habitatdirektivets regler om beskyttelse af Natura 2000-områder mod negativ påvirkning fra nye aktiviteter (artikel 6) er gennemført i ”miljøbalken” og gælder for alle myndighedsområder. Alle aktiviteter, der kræver tilladelse eller planlægning, skal igennem en vurdering på baggrund af hensynet til Natura 2000-området (tilstandsprøvning). Reglerne gælder også for planer og projekter, som kan påvirke ind i Natura 2000-områderne.

Hvordan straffer man overtrædelser?

Länsstyrelserne fører tilsyn med, at reglerne om beskyttede biotoper i miljøbalken overholdes. Overtrædelser kan straffes med bøde og evt. fængsel samt krav om genopretning af den beskyttede natur, som måtte være skadet.

Nederlandene

Definition af beskyttede naturtyper

Den nederlandske lovgivning om beskyttede naturtyper omfatter et nationalt naturnetværk. I netværket indgår Natura 2000-områder, der udgør ca. 45 % af naturnetværket på land, og nationalparker samt andre områder, som de enkelte provinsregeringer udpeger. Nationalparkerne ligger alle i Natura 2000-områder.

Nederlandene har ikke generelle beskyttelsesregler som naturbeskyttelseslovens § 3. Hvert beskyttet område i det nationale netværk er således særskilt udpeget, enten af centralregeringen (Natura 2000 og nationalparker) eller provinsregeringen (øvrige). Områderne i netværket er beskyttet af regler i den nederlandske naturbeskyttelseslov ("Natuurbeschermingswet"). Enhver ændring af naturtilstanden kræver tilladelse.

For Natura 2000-områder er der fastsat specifikke bevaringsmålsætninger, som bl.a. søges nået gennem forvaltningsplaner for hvert område. Med disse planer fastlægger myndighederne den aktive indsats. Natura 2000-områderne er desuden omfattet af særligt restriktive beskyttelsesbestemmelser, der gennemfører habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Tilladelser m.v., der kan påvirke Natura 2000-interesser, kan kun gives, hvis det er i overensstemmelse med habitatdirektivet, dvs. ikke kan skade Natura 2000-området. Desuden gælder et system for at revurdere, om eksisterende tilladelser er i overensstemmelse med beskyttelsen. Reglerne gælder også for planer og projekter, som kan påvirke ind i Natura 2000-områderne.

Naturbeskyttelseslovgivningen administreres af staten, provinserne eller kommunerne. Natura 2000-områderne administreres af provinserne, bortset fra de marine områder og visse andre nærmere bestemte områder, som administreres af staten.

Hvordan straffer man overtrædelser?

Overtrædelse af reglerne medfører påbud om retablering og kan pålægges en bødestraf samt evt. fængselsstraf.